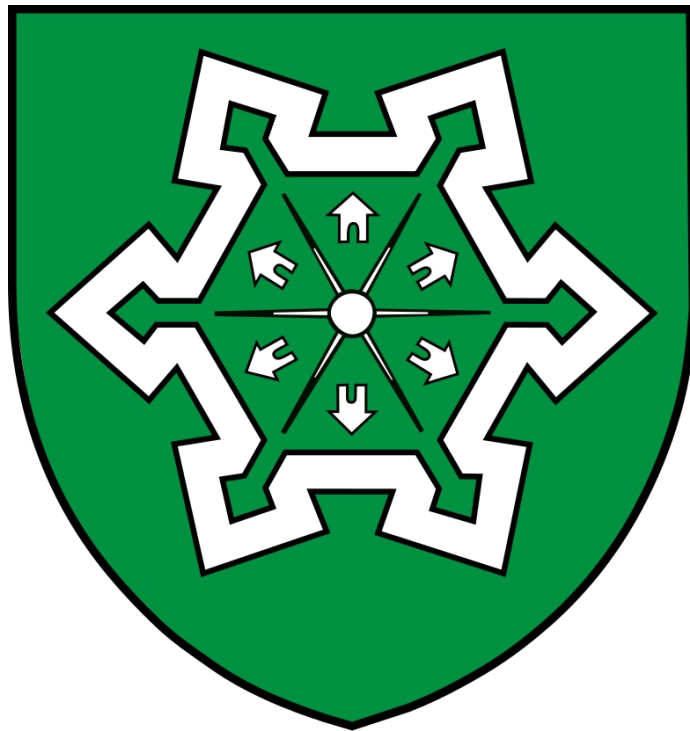

ÉRSEKÚJVÁR

Magyarok száma: 8863 fő (2011)

1. Földrajzi fekvése. Érsekújvár a Nyitra folyó jobb partján, termékeny lapályon, 119 m. tengerfölötti magasságban fekszik.

2. Története. É. hajdan erős vár volt, melyet a Nyitra folyó mocsarai vettek körül; Várdai Pál esztergomi érsek kezdte építtetni birtokai védelmére; miután Esztergom 1543-ban a törökök kezébe jutott, építését Oláh Miklós érsek fejezte be, kiről egy jó ideig, néha még a 17. szdban is, Oláhújvárnak nevezték. 1605. aug 1.-én Bocskay vezére, Rhédey Ferenc ostrom alá fogta. Jó ideig nem boldogult vele, de aug. 31-én megsegítettén Szinán pasától, valamint homonnai Drugeth Bálint hadaitól, ez utóbbi a várban volt német őrséget okt. 17-én megadásra bírta s ügyes taktikával ki tudta vinni, hogy a törökök nem bocsáttattak a várba. 1619-ben Bethlen Gábor hadai foglalták el, kiktől 1621-ben Buquoy Bonaventura császári tábornok akarta volna visszavenni. Ez azonban nem sikerült, mert Bethlen idejekorán értesülvén a támadásról, Horváth István vezetése alatt 4000 könnyű lovas küldött fölmentésére s maga Buquoy is elesett. Pázmány Péter nagy gondot fordított É.-ra, számos épületet emeltetett benne, egyebek közt a ferencrendiek zárdáját is, kiket ő telepített ide. Időközben É. királyi várrá lett.

1663. aug. havában a török szerdár ostrom alá fogta É.-t, melyet Forgách Ádám gr. vitézül védelmezett. Montecuccoli, Heister és Spork feladata lett volna a vár felmentése, de mivel táboruk lelkiismeretlen hanyagság miatt kicsiny és készületlen volt, Pozsonynál tétlenül nézték, mint hull porba a kereszténység eme nevezetes bástyája. Forgách ugyanis, miután a fölmentő seregről még csak hírt sem vehetett s a puszkapor és fegyvertár még a bombázás alatt a levegőbe röpült, a legtisztességesebb feltételek alatt föladta a törököknek a várat. Ő maga zeneszó mellett 360 főnyi katonával és 500 sebesülttel vonult ki É.-ből, hova a török vonulván be, első dolga volt a két keresztény templomot mecsetekké alakítani. Ezután É. török uralom alatt volt egészen 1685-ig, amikor is Lotharingiai Károly német birodalmi és magyar hadakkal vette ostrom alá s több mint három heti küzdelem és nagy erőfeszítések után végre is 1685. aug. 10. visszafoglalta, mely győzelmet Európaszerte ünnepeltek. 1704. nov. elején Rákóczi Ferencz és Bottyán János körülzárolták É.-t s miután a várban levő magyar és német őrség magyar része a kurucokhoz szított, nov. 16 éjjelén a rohamra küldött ezer kuruc hajdú könnyű szerrel jutott a nevezetes vár birtokába. 1705-ben Bercsényi egészen kijavíttatta a várat. Midőn azután a háborúnak vége szakadt, e nagy terjedelmű erősség fenntartása Komárom mellett fölöslegessé vált, ezért rendelte el III. Károly 1725-ben a vár teljes lerontását. Ma már csak egy-két helynév őrzi az egykor elsőrendű vár emlékét.

3. Hatóságok és hivatalok. Járásbíróság, telekkönyv, adóhivatal, közjegyzőség, posta-és táviróhivatal.